

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. I. Duplici conclusione utraque difficultas resolvitur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

cum eo remanere, in idem consulit Apostolus 1. A
ad Corinth. 7. dicens: Si quis frater uxorem habet
infidelem, & hac consentit habitare cum illo, non dimittat
illam. Et si quia mulier fidelis habet virum infidelem,
& hic consentit habitare cum illo, non dimittat virum:
sanctificatus est enim vir infidelis, per mulierem fidem,
& sanctificata est mulier infidelis, per virum fidem:
quia nimirum conjux fidelis, sua exhortatione
& exemplo, saepe conjugem infidelem, ad fidem
& professionem Christianam, per quam sancti-
ficatur, inducit.

- 87 His praemissis, duplex est difficultas breviter
hieresolvenda. Prima est, an per conversionem
alterius conjugis ad fidem, dissolvatur matrimo-
nium consummatum inter infideles, non lo-
lum quoad habitationem & thorum, sed etiam
quoad vinculum conjugale, ita ut utrique libe-
rum sit ad secundas nuptias convolare? Secun-
do quaeritur, quo tempore solvatur matrimo-
nium fidelis conversi cum infideli nolente con-
verti, an statimque ille convertitur, & baptis-
mum suscipit, vel solum quando transiit ad se-
cundas nuptias, & aliud matrimonium reipla
contrahit? Pro resolutione sit

§ I.

Duplici conclusione utraque difficultas re-
solvitur.

Dico primò, matrimonium infidelium, etiam
post consummationem, dissolvi potest,
etiam quoad vinculum conjugale, si alter con-
jugum convertatur ad fidem, & alter nolit pa-
cifice & sine contumelia Creatoris habitare
cum illo; secus verò, si alter velit pacifice & si-
ne scandalo cohabitare.

- 88 Prima pars hujus conclusionis certa est, & ab
omnibus Theologis admittitur, habeturque
cap. Quanto, de divorciis, ubi Innocentius, III.
ait, quod si alter infidelium conjugum, ad fidem Ca-
tholicam convertatur, altero, vel nullo modo, vel non
sine blasphemia divini nominis: vel ut eum pertrahat ad
mortale peccatum, et cohabitare volente, ad secunda, si
voluerit, vota transire possit.

- 89 Colligitur etiam ex Apostolo 1. ad Corinth.
7. ubi primum de matrimonio contracto inter
Christianos sic loquitur: Tu autem qui matrimonium
junctus sum, precipio, non ego, sed Dominus uxorem à
viro non discedere; quod si discesserit, manere in nuptiam,
aut viro suo reconciliari. Et vir uxorem non dimittat.
Deinde de matrimonio cum infidelibus con-
tracto subiungit: Nam ceterum ego dico, non Domi-
nus. Si quis frater uxorem habet infidelem & hac consen-
sit habitare cum illo, non dimittat illam &c. Quod si
infidelis discedit, discedat; non enim servituti subiectus
est frater aut soror in huiusmodi. Quae ultima verba,
juxta communem interpretationem explicationem,
significant quod si conjux infidelis, odio Chri-
stianae Religionis sponte recesserit à conjugē fi-
deli, conjux fidelis non subicitur servituti, ut
debeat remanere in cohabitu, non nubendo
alteri. Idem autem dicendum est à fortiori, si
infidelis remaneat quidem cum fidele, sed cum
injuria Creatoris, & spirituali damno conversi
conjugis, quia hoc est deterius, quam si disce-
deret.

- 90 Dices, nihil tale significari verbis illis Aposto-
licis quia verbum discedit apud illum significat
discessum imperfectum, quantum scilicet ad
thorum & cohabitationem, non vero etiam

quoad vinculi conjugalis solutionem, ut patet
ex iis quae praemiserat, praecipiens mulierem fidem
à viro fidele non discedere, & si discederet, manere in nu-
ptiam, aut viro suo reconciliari: Ubi manifestum
est, verbum discedere, accipi tantum pro imperfec-
to discessu, scilicet praecise quoad thorum &
cohabitationem. Tum etiam, quia nomine ser-
vitutis, quod habetur in eodem loco, Apostolus
significat solum obligationem sequendi conju-
gem discedentem, & exhibendi ei debita officia
conjugalia: ex hoc autem quod frater vel soror
non sit subdita huiusmodi servituti, nullo mo-
do sequitur, quod vinculum matrimonii in eo
casu dissolvatur.

Sed contra: Ideò verbum discedat, applicatum
ab Apostolo mulieri fidele, discedenti licet à
conjugē etiam fidele, non significat dissolutio-
nem matrimonii quoad vinculum, sed tantum
separationem quoad lectum & lectum, quia
verba quae statim subiungit, videlicet, quod si dis-
cesserit, maneat in nuptia, aperte illud declarant; sed
è contra verba quae subiungit Paulus eidem ver-
bo discedat, applicata postea conjugi fidele, à quo
infidelis discedit, nihil tale declarant, quin po-
tius significant discessum perfectum quoad vin-
culum, quandoquidem dicit absolute & infinite
Paulus: Non enim servituti subiectus est frater aut soror
in huiusmodi: Propositio autem indefinita aequi-
valeat universali, atque adeò sensus est, nulli pro-
fus servituti, neque videlicet quoad cohabitatio-
nem & thorum, neque quoad vinculum, rema-
nere conjugem fidem subiectum in illo casu;
maxime cum, etiam si non discederet conjux in-
fidelis à conjugē fidele, sed consentiret cohabi-
tare, etiam absque injuria Creatoris, non esset
frater aut soror fidelis subiectus servituti coha-
bitandi, & officia conjugalia praestandi; quia
non est praecceptum, sed tantum consilium coha-
bitare in tali casu cum conjugē fidele, ut constat
ex supra dictis.

Secunda pars conclusionis est contra Bellar-
minum, omniumque, & alios Recentiores, ex-
stimantes solvi posse quantum ad vinculum ma-
trimonium fidelis conversi ad fidem Christia-
nam, cum infideli nolente converti, etiam in eo
casu quod conjux remanens in infidelitate, vult
cohabitare pacifice, & sine contumelia Creatoris.
Est tamen D. Thomae hic quaest. 59. art. 5. in
corp. ubi sic ait: Quanto alter conjugum ad fidem
convertitur, altero in infidelitate remanente, distin-
guendum est; quia si infidelis vult cohabitare sine contumelia
Creatoris, id est sine hoc quod ad infidelitatem inducat,
potest fidelis libere discedere (id est ab eo separari
quoad cohabitationem & thorum) Sed discedens
non potest alteri nubere. Si autem infidelis non velit co-
habitare sine contumelia Creatoris, in verba blasphemiam
prorumpens, & nomen Christi audire nolens, tunc si ad
infidelitatem pertrahere natus, vir fidelis discedens po-
test alteri per matrimonium copulari.

Idem colligitur ex cap. Gaudemus, de divor-
tiis, ubi expressè dicitur, conjugem ad fidem
Christi conversum, non posse aliam ducere u-
xorem, deferendo primam, nisi post conversio-
nem ipsius, illa renuat habitare cum ipso aut et-
iam si consentiat, non tamen absque contume-
lia Creatoris. Et cap. Quanto, eodem titulo, ex-
primuntur tantum hi duo casus, in quibus licet
conjugi ad fidem converso, ad secundum si vo-
luerit transire matrimonium: Si alter infidelium
conjugum, ad fidem Catholicam convertatur, altero,
vel nullo modo, vel non sine blasphemia divini nominis,

Eccc

vel

vel cum pertrahat ad mortale peccatum, et cohabitare volent. Ergo id non potest, si alter vult pacifice, & sine scandalo, & contumelia Creatoris, cohabitare.

94 Ratio etiam id suadet: Christus enim hoc privilegium infidelibus conversis non concessit, nisi in gratiam fidei, quæ tunc non periclitatur; & ne cogantur, aut perpetuo cælibes vivere post conversionem, aut habitare cum conjugate scandaloso, & conante ad infidelitatem pertrahere; quod non habet locum, cum conjux infidelis pacifice & sine contumelia Creatoris cohabitare contentit.

95 Dico secundò, matrimonium fidelis conversi, cum infideli nolente converti, nec cohabitare pacifice, & sine contumelia Creatoris, non dissolvitur, nisi quando conversus reipso contrahit aliud matrimonium. Est contra Hostiensem. Altitodorensem, Angelum, & alios, existimantes tale matrimonium solvi statim atque ille convertitur, & suscipit Baptismum. Est tamen D. Thomæ hic quæst. 59, art. 5, ad 2, ubi hæc scribit: *Crimen uxoris nolenti cohabitare sine contumelia Creatoris, absolvit virum à servitute, quæ tenebatur uxori, ut non posset ea vivente aliam ducere; sed nondum solvit matrimonium, quia si illa converteretur antequam ille aliud matrimonium contraheret, redderetur ei vir suus; sed solvit per matrimonium sequens, ad quod pervenire non posset vir fidelis, nisi solutus à servitute uxoris suæ, per culpam ejusdem.*

96 Colligitur etiam manifestè hæc veritas ex cap. Gaudemus, de divortio, ubi Innocentius III. respondet, si conjux infidelis convertatur ad fidem, priusquam fidelis conversus aliud matrimonium inierit, compellendum esse istum, ut compartem recipiat: Sed non esset compellendus, si matrimonium in ipsa conversione dissolutum fuisset; jam enim conjux illius non esset: Ergo matrimonium illud in ipsa conversione conjugis fidelis non dissolvitur, sed solum quando ille novum contrahit matrimonium. Unde sicut solvit matrimonium ratum Christianorum, per professionem in Religione approbatam, & non prius, uno alterum quasi formaliter destruentes; sic prius matrimonium fidelis conversi cum infideli, in infidelitate contractum & consummatum, cessat eodem instanti quo fidelis conversus reipso aliud contrahit, & non prius.

97 Ex quo inferes primò, infidelem contrahere invalidè cum alio, priusquam fidelis conversus, ad alias nuptias transierit, quia vinculum cum fidelis converso, non dissolvitur per matrimonium infidelis, in cuius gratiam non fuit concessum hoc privilegium, sed solum per matrimonium fidelis conversi, in cuius gratiam tale privilegium à Christo concessum est: Sed manente vinculo prioris matrimonii, non potest infidelis validè contrahere; Ergo nec potest validè contrahere, donec fidelis ad alias nuptias convolarit.

98 Inferes secundò, si post secundum matrimonium à fidelis initum, contingat priorem ejus uxorem converti, & secundam morti non tenebitur ad primam: Idcirco quia extinctum fuit vinculum prioris matrimonii, & eo extincto, nulla manet obligatio cohabitandi, vel ineundi de novo conjugum.

99 Inferes tertio, fidelis conversum non posse secundas nuptias inire, nisi postquam illi constat de pertinacia conjugis nolentis converti, aut

A cum eo pacifice & sine contumelia Creatoris habitare; cum ea sola pertinacia de illi justitiamendi à priori matrimonio, & aliud contrahendi. Ex quo sequitur, reveri cum prius alterum manere & invitare ad fidem, quia alius non potest illi constare de alterius pertinacia. Excepit tamen casum, quo hæc monitio esset valde difficilis, & moraliter impossibilis, puta quia infidelis propter dñs est in regionem longinquam, neque ipse est conveniendi intra tempus notabile, vel quia nescitur quò abierit, aut quid de illo factum sit. Quæ de causa Pius V. non proprio quem creatus habet lib. 7, disp. 74, num. 13, de hinc, loc. cit. Ordinales ad fidem convertitos, qui scire non possunt quid actum sit de conjugate quæ in infidelitatem reliquerunt, posse manere in conjugio quod post conversionem contraxerunt, Idem concessit Gregorius XIII. pro Angolanis, & Ethiopibus, Brasiliensibus & aliis Indorum nationibus, cujus concessionis Aiteas refert Pontius lib. 7, de matrim. cap. 48, num. 13.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Obijcies primò contra primam conclusionem: Matrimonium fidelium, altero conjugum lapsò in hæresim, & nolente habitare cum fidelis, sine contumelia Creatoris, non solvitur quoad vinculum conjugale, sed solum quoad thorum & habitationem: Ergo etiam matrimonium infidelium, quando unus convertitur ad fidem, & alter non vult pacifice & sine contumelia Creatoris habitare cum eo, solvitur quoad thorum & habitationem, non verò quoad vinculum conjugale. Consequentia videtur legitima, ex paritate rationis: nam in primò casu non minor requiritur contumelia Creatoris, neque minus molestia aut periculi timor à conjugate lapsò in hæresim, & alterum secum in errorem pertrahere conante: Ergo si hoc non obstant non solvatur vinculum conjugale, non solvitur etiam quando unus ex conjugibus infidelibus convertitur ad fidem, & alter non vult pacifice & sine contumelia Creatoris cohabitare. Apud præcedens verò est certum de fide, ac de statu in Tridentino sess. 24, can. 5, his verbis: *Si quis dixerit propter hæresim, aut molitiam voluntatem, & assolvit posse matrimonium invalidum, excommunicatus sit.* Idem quoque antea declaraverat Innocentius III. cap. Quanto, de divortio, ubi sic ait: *Si alius fidelis conjugum, vel habitum in hæresim, vel in errorem, non credimus quod in hoc casu in quo relinquitur, vivente altero, possit ad secundas nuptias convolare.*

Respondet, concessio Antecedente, negando 1º consequentiam & paritatem, magnum enim reperitur discrimen inter matrimonia contracta in infidelitate, & contracta post baptismum; quæ enim contrahuntur in infidelitate, non sunt sacramenta, sicut illa quæ contrahuntur post baptismum, & ideo magis dissolvi possunt: unde non mirum quod non solvantur matrimonium Christianorum, cum alter conjugum fidelium labitur in hæresim, & non vult habitare cum altero sine contumelia Creatoris bene tamen matrimonium infidelium, quando unus convertitur ad fidem, & alter non vult habitare pacifice & sine contumelia Creatoris. Alia etiam ratio discriminis reddi potest, nam quando unus conjugum